

Sygn. akt I ACa 105/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Stanek
Sędziowie:	SSA Tomasz Szabelski SSO del. Marta Witoszyńska (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2013r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. W. (1)**

przeciwko **Skarbowi Państwa - (...) Zakładu Karnego w P.**

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 5 listopada 2012r. sygn. akt I C 1786/11

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Płocku, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 105/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 5 listopada 2012r. Sąd Okręgowy Płocku w sprawie z powództwa J. W. (1) przeciwko Skarbowi Państwa – (...) Zakładu Karnego w P. o zadośćuczynienie: (1.) zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – (...) Zakładu Karnego w P. na rzecz powoda J. W. (1) kwotę 5000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 października 2011r.; (2.) oddalił powództwo w pozostałej części; (3.) przyznał ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Płocku na rzecz adw. P. A., prowadzącego Kancelarię Adwokacką w P. wynagrodzenie w kwocie 738zł, obejmującej 23% podatku VAT, tytułem nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu; (4.) nie obciążył J. W. (1) zwrotem kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – (...) Zakładu Karnego w P.

Powód J. W. (1) wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P. o zapłatę 83.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu, tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych jak: zdrowie, godność osobistą, prawo do prywatności i intymności, za okres osadzenia w Zakładzie Karnym w P., począwszy od dnia 15 grudnia 2008r.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód J. W. (1) od 2000r. jest osadzony różnych jednostkach penitencjarnych. W Zakładzie Karnym w P. przebywał z przerwami od 2002r.. Powód należy do grupy skazanych, którzy ze względu na zapewnienie im bezpieczeństwa, doprowadzani są do różnych miejsc w zakładzie, przez funkcjonariuszy służby więziennej, w grupie mieszkańców celi.

W dniu 15 grudnia 2008r powód wystąpił z pozwem do Sądu Rejonowego w Płocku o zasądzenie od Skarbu Państwa - Zakładu Karnego w P. odszkodowania w kwocie 20.000 zł, z tytułu nie zapewnienia mu warunków bytowych, związanych z jego izolacją. Powołał się na nadmierne przeludnienie w celach mieszkalnych, brak odpowiedniego wyposażenia, nieodpowiednie wyżywienie, zły stan estetyczny i higieniczny cel oraz kąpoków sanitarnych, brak intymności, utrudniony dostęp do lekarzy, osadzenie go z osobami zarażonymi wirusem HCV. Prawomocnym wyrokiem z dnia 16 września 2010r Sąd Rejonowy w Płocku w sprawie IC 243/09 oddalił powództwo w całości.

Od października 2010r. do października 2011r. powód przebywał w celach mieszkalnych o numerach: (...) i celi łączonej (...). W tym czasie przez okres od 15.06. 2011r. do 06.07.2011r., przez 21 dni, był umieszczony w celi z limitem powierzchni poniżej 3 m2 na jedną osobę. W celi przebywało od 2 do 1 skazanego więcej. Powód od ponad 35 lat nie pali papierosów. Sąd ustalił, że w Zakładzie Karnym w P. osadzenie skazanych w celach dla palących lub niepalących opiera się na ich deklaracjach, co jest odnotowane w systemie. Zdarza się, że skazani zmieniają swoje deklaracje, jeżeli nie odpowiada im np. skład osobowy w celi mieszkalnej. Powód zgłaszał, że jest osobą palącą, a innym razem, że jest osobą niepalącą. Zgłaszając się do celi dla palących kierował się, panującymi tam lepszymi warunkami bytowymi. Sytuacja taka dotyczyła cel nr(...), w których przebywał w 2009r. i papierosów nie palił. W 2010r powód został umieszczony w celi nr 309 dla niepalących. Palił w niej skazany G. P. pomimo deklaracji, że jest osobą niepalącą. Jego pobyt w celi razem z powodem trwał 2- 3 miesiące. W okresie czerwiec - sierpień 2011r. powód był osadzony w łączonej celi (...) dla osób niepalących, zgodnie ze złożoną deklaracją. Przebywał w niej skazany S. M., który robił skręty i palił nałogowo. Jego pobyt w celi trwał około miesiąca, a skargi współ osadzonych o jego przeniesienie były bezskuteczne. Przez 13 dni, od 13 do 31 sierpnia 2011r. powód był umieszczony w celi nr 423, która znajduje się nad kotłownią. Przez otwarte okno dostawały się sadze i dymy. Pisał skargi o przeniesienie, ze względu na unoszące się sadze, które zanieczyszczały celę. Uzyskał przeniesienie do innej celi mieszkalnej, po około 2 tygodniach, po zgłoszeniu tego faktu lekarzowi pulmonologowi. (...)Zakładu Karnego w P. w 2010r. został wyremontowany. We wszystkich celach mieszkalnych zostały położone płytki ceramiczne i były wybudowane kąpiki sanitarne, w miejsce dotychczasowych blaszanych, czy częściowo murowanych, położono w nich płytki na ścianach. Zostały odświeżone ściany. Kiedy powód został przydzielony do (...), było już po remoncie. W celi łączonej (...), na tym oddziale, przez pewien czas nie było prądu w gniazdkach. Była wymieniana instalacja hydrauliczna i czasowo wyłączono instalację elektryczną, podłączając zasilanie awaryjne. W celach było oświetlenie górne, ale brakowało prądu w gniazdkach kontaktowych. Powód we własnym zakresie podłączył przewód do oświetlenia sufitowego i został za to ukarany dyscyplinarnie. Na przełomie 2010/2011.r powód został osadzony wraz ze skazanym M. K. w celi mieszkalnej nr (...), która była przeznaczona dla specjalnych, niebezpiecznych skazanych, do których się nie zaliczał. Była w niej zamontowana kamera. Taka sytuacja z monitorowaniem celi trwała kilka dni. Kamera była również zamontowana na celi nr(...), ale została zdjęta, kiedy osadzeni w niej powód i A. S., sprzeciwili się pobytowi w tej celi.

Powód pozostaje w konflikcie ze skazanym K., który był jednym ze sprawców gwałtu zbiorowego na jego osobie podczas pobytu w Zakładzie Karnym we W.. Powód spotykał K. na izbie chorych, na sali widzeń, przy magazynie. Był narażony na uciążenia z jego strony, pomimo nadzoru ze strony funkcjonariuszy. Pisał skargi, że znalazł się w jednej sali widzeń z K.. Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że powód jest objęty stałą więzienną opieką medyczną, z uwagi na liczne schorzenia m.in. astmę oskrzelową. Korzystał z pomocy stomatologa, dermatologa, pulmonologa, neurologa i

był konsultowany w cywilnej służbie zdrowia. Przyjmuje stałe leki, które są przedłużane, na podstawie dokumentacji medycznej pacjenta. Okres oczekiwania na wizytę u lekarza nie trwa dłużej, aniżeli kilka dni.

Cele mieszkalne skazanych są wyposażone standardowo. Znajdują się w nich metalowe łóżka dla każdego osadzonego, stół i szafkę wiszącą dużą lub małą, stólek, przybory toaletowe. W każdej celi jest kącik sanitarny odgradzony od części mieszkalnej. W celach zamontowane są kratki wentylacyjne, wentylacja jest grawitacyjna i zużyte powietrze odprowadzane jest kanałami wentylacyjnymi na zewnątrz budynku. Raz w roku spółdzielnia kominiarska dokonuje przeglądu wentylacyjnego. W celach jest bieżąca zimna woda, a raz w tygodniu skazanemu przysługuje kąpiel w ciepłej wodzie. Oświetlenie jest jarzeniowe i w celi znajduje się przynajmniej jedno gniazdko elektryczne. Skazani za zgodą dyrektora zakładu karnego mogą posiadać własny czajnik, grzałkę, telewizor. Mają dostęp do środków czystości i higieny, które są wydawane raz w miesiącu i dodatkowo na prośbę. Co dwa tygodnie wymieniana jest pościel i ścierki, które są prane w zakładowej pralni. Powód korzysta ze spacerów i z widzeń. Powód pisze liczne skargi i zażalenia związane z pobytem w Zakładzie Karnym w P.. Powód ma 52 lata. Nie uczy się i nie pracuje, nie korzysta z żadnych zajęć, ani świetlicy. Obecnie przebywa w celi nr 502, do której nie zgłosił zastrzeżeń.

Dokonując oceny materiału dowodowego Sąd I instancji wskazał, że dowody z dokumentów załączonych do akt sprawy nie były przez strony kwestionowane. Zeznania powoda i przesłuchanych świadków Sąd uznał za uzasadnione w zakresie okoliczności, w jakich nie pozostają ze sobą we wzajemnej sprzeczności, tworząc z pozostałym materiałem dowodowym zwartą i logiczną całość. Sąd Okręgowy wskazał, iż z ostrożnością podszedł do zeznań świadków osadzonych razem z pozwanym w pozwanej placówce penitencjarnej. W ocenie Sądu są one przejaskrawione, w zakresie panujących warunków bytowych w celach mieszkalnych i nastawione, na ich przedstawienie, w jak najgorszym świetle. Powoływanie się przez powoda na złe warunki bytowe za okres od grudnia 2008r. do września 2010r. nie znajduje podstaw do rozpoznania w sprawie niniejszej, albowiem w tym zakresie wypowiedział się Sąd Rejonowy w Płocku prawomocnym wyrokiem z dnia 16 września 2010r (powaga rzeczy osadzonej). Według Sądu Okręgowego, pozwany nie wykazał, aby tymczasowe umieszczenie powoda w przeludnionej celi łączonej nr 407/408 przez okres od 15.06 do 06.07.2011r., znajdowało oparcie w decyzji dyrektora zakładu karnego. Także podnoszona przez pozwanego okoliczność, iż powód deklarował pobyt w celach z osobami palącymi, nie jest wystarczającym argumentem, która usprawiedliwiłaby brak podejmowania przez służby więzienne działań w stosunku do osób palących w celach dla niepalących, w których przebywał powód wtedy, kiedy deklarował, że nie pali papierosów. Takie sytuacje miały miejsce w przypadku skazanego M. S., osadzonego w celi łączonej dla niepalących. Funkcjonariusze nie reagowali na skargi skazanych, gdy nie stwierdzili osobiście, że dany skazany w takiej celi pali, co ewidentnie wynika z zeznań świadka G. S.. Zeznania świadków, w tym wychowawcy J.C. świadczą o tym, że powód nigdy nie palił, nawet wówczas, kiedy godził się na okresowe przebywanie w celach dla palących. Pozwany nie przedstawił dowodów, które by w sposób jednoznaczny wykluczyły możliwość kontaktu powoda ze skazanym K., będącym sprawcą gwałtu na powodzie. Pomimo, iż powód ma ochronę podczas przemieszczania się na terenie zakładu, co uniemożliwia im osobistą styczność, to obaj mijają się i dochodzi do słownych zaczepek ze strony K.. Zeznania powoda na tę okoliczność znajdują potwierdzenie w zeznaniach funkcjonariusza J. W., który stwierdził, że mogło się zdarzyć, że K. krzyknął na powoda.

Sąd I instancji odmówił wiarygodności zeznaniom powoda, aby nie miał zapewnionej właściwej opieki medycznej. Jego twierdzenia w tej kwestii pozostają w sprzeczności z zapisami, które znajdują się w książeczce zdrowia na okoliczność częstotliwości wizyt lekarskich, dawkowania leków i konsultacji specjalistycznych, a także zeznaniami lekarza więziennego E. S.. Poza tym zeznający w sprawie współosadzeni z powodem podnosili, iż powód leczył się, a jedynym mankamentem był okres oczekiwania na przyjęcie do lekarza.

Sąd Okręgowy wskazał, że roszczenie o zadośćuczynienie powód wywodzi z naruszenia jego dobra osobistego, polegającego na pogwałceniu jego godności poprzez niehumanitarne warunki, w jakich pozostaje, odbywając karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w P.. Jako podstawę faktyczną dochodzonego powództwa wskazał art. 24 kc i art. 448 kc. W myśl art. 24 kc ochrona przysługuje jedynie przed bezprawnym naruszeniem lub zagrożeniem dobra osobistego. Przepis ten nie wymaga, aby naruszenie było zawinione. Sąd I instancji odwołał się także w zakresie ochrony dóbr osobistych do zapisów art.30 Konstytucji RP i ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu

Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966r (Dz.U. z 1993r Nr 61, poz. 167 i 169) i z art.3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 grudnia 1950r (Dz.U. z 1993r Nr 61, poz. 284). Każda osoba pozbawiona wolności ma być traktowana w sposób humanitarny i z poszanowanej przyrodzonej godności człowieka.

Sąd Okręgowy uznał, że w toku przeprowadzonego postępowania dowodowego powód wykazał, że był osadzony w celi 407/408 nie spełniającej wymogu zapewnienia powierzchni 3 m² na osobę. Taki stan trwał przez 21 dni i stanowił objaw pogwałcenia prawa skazanego, wynikającego z obowiązującego przepisu objętego dyrektywą art. 110 § 2. k.k.w. Pozwany nie przedstawił dowodu, na okoliczność, iż okresowe zaniżenie limitu powierzchniowego było zgodne z decyzją dyrektora zakładu karnego. Przeludnienie w celach zamkniętych powoduje niemożność poruszania się po niej w sposób swobodny, brak dostatecznego dopływu świeżego powietrza i światła, a także konieczność spożywania posiłków na łóżkach, co akcentował powód w toku procesu. Tym samym daje poczucie dyskomfortu i niskiej wartości u skazanego i może stanowić przejaw poniżającego traktowania, prowadzącego do naruszenia godności i prawa do intymności osób pozbawionych wolności. Powód jest objęty opieką medyczną, z uwagi na swoje schorzenia m.in. ze względu na rozpoznaną u niego astmę oskrzelową. Powód zgłaszał skargi na osoby, które w celach mieszkalnych używały tytoniu. Aczkolwiek zakład karny nie ma obowiązku prawnego klasyfikowania cel na cele dla osób palących lub niepalących, to prowadzi ich systematykę i kieruje skazanych do cel, zgodnie z ich deklaracjami. W przypadku powoda dochodziło do sytuacji, kiedy deklarował celę mieszkalną dla niepalących, a przebywał z osobami palącymi m.in. M. S.. Nie budzi wątpliwości, że pozostawanie w celi z osobą używającą tytoniu przez dłuższy czas na dobę, powoduje konieczność wdychania zanieczyszczonego powietrza i braku dopływu dostatecznej ilości świeżego, co nie było obojętne dla zdrowia powoda. Także umieszczenie powoda w celi nad kotłownią, z której odszedł dopiero po zaleceniu pulmonologa, nie sprzyjało jego funkcjonowaniu, jako osobie z problemami układu oddechowego. Jak wynika z twierdzeń powoda i zgłoszonych przez niego świadków w osobie skazanych, składał on prośby i skargi z tym związane, ale nie odnosiły one skutku, o ile funkcjonariusze służby więziennej osobiście nie zetknęli się z osobą palącą w celi dla niepalących.

Sąd I instancji zwrócił również uwagę, że powód nie był osobą niebezpieczną, a jedynie korzystał z przysługującej mu ochrony w grupie innych skazanych, z uwagi, iż był ofiarą gwałtu. Nie było podstaw do jego monitorowania w celi z kamerą. Aczkolwiek sytuacja taka była krótkotrwała, to naruszała jego prawo do intymności i swobody poruszania się w celi, a także załatwiania potrzeb fizjologicznych, z uwagi na niższą, aniżeli w innych celach obudowę kąpielnic sanitarnego.

Odwołując się do art. 108 k.k.w., Sąd I instancji wskazał, iż administracja zakładu karnego ma obowiązek podejmowania odpowiednich działań, celem zapewnienia skazanemu bezpieczeństwa osobistego w czasie odbywania kary. Okoliczność, iż razem z powodem w tym samym zakładzie karnym pozostawał sprawca przestępstwa na jego osobie, pozostaje poza gestią pozwanego. Należy jednak przyjąć, iż w takich sytuacjach powód miał prawo do całkowitej izolacji od sprawcy gwałtu tj. skazanego K.. Dochodziło natomiast do sytuacji, kiedy przebywali obaj obok siebie w jednym czasie i miejscu. Sam fakt spotkania ze swoim oprawcą był dla powoda dotkliwy i godził w jego uczucia, stwarzał u niego zagrożenie bezpieczeństwa. W ocenie Sądu Okręgowego, rolą pozwanego było dopilnowanie, aby takie sytuacje nie miały miejsca, niezależnie od udzielonej powodowi ochrony przez funkcjonariusza, który z nim przebywał.

W świetle powyższych rozważań, Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia art. 3 EKPCz i dóbr osobistych powoda na gruncie art. 24 kc w zw. z art. 23 kc, (godność, prawo do intymności). Podstawą odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa jest art. 417 kc. W razie naruszenia dobra osobistego Sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 k.c. Przyznanie zadośćuczynienia ma głównie charakter kompensacyjny, a więc musi przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, nie będącą jednakże wartością nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy. W ocenie Sądu Okręgowego, zadośćuczynienie w zasądzonej kwocie 5.000 zł, stanowi dla powoda rekompensatę pieniężną o odczuwalnym charakterze ekonomicznym zważywszy, że nie ma on własnych dochodów i od wielu lat pozostaje na utrzymaniu Państwa. Sąd uwzględnił okoliczność, że

powód od lat spędza swoje życie w zakładzie karnym i nie można się oprzeć wrażeniu, że oswoił się z jego warunkami, albowiem w przeciwnym razie nie ryzykowałby powrotu do życia więziennego. Przyznanie zadośćuczynienia w wyższej wysokości ewidentnie pozostawałoby w sprzeczności z poczuciem powszechnie przyjętej sprawiedliwości społecznej. Społeczeństwo ponosi wysokie świadczenia na rzecz Skarbu Państwa, które po części są przeznaczane na utrzymanie sprawców przestępstw. Zasądzenie wyższej kwoty skutkowałoby nieuzasadnionym wzbogaceniem powoda, a nie kompensacją doznanych przez niego krzywdę.

Sąd oddalił powództwo w pozostałej części odnośnie warunków bytowych odbywania kary pozbawienia wolności w celach mieszkalnych, które nie były przedmiotem wcześniejszego rozstrzygnięcia przed sądem rejonowym. Niewątpliwie powód musi się liczyć z pewnymi ograniczeniami swobód i wolności, które są nieodzownym elementem wykonywania kary w warunkach izolacyjnych. Skazanym gwarantuje się pewne minimum wynikające z przepisów kodeksu karnego wykonawczego i rozporządzenia w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Okoliczność, że cele są rzadko remontowane, wentylacja, wyposażenie cel, a w celach jest zimna woda podyktowane są stanem infrastruktury penitencjarnej (Zakład Karny w P. liczy ponad 100 lat), a nie bezprawnością pozwanego. Na zasadzie art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążał powoda kosztami zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego, który uległ w 6% roszczeniu, uwzględniając wyjątkowość sytuacji, w jakiej znajduje się powód, który nie dysponuje środkami finansowymi i nie ma bliskich perspektyw odmiany swego losu. O wysokości wynagrodzenia na rzecz adwokata ustanowionego dla powoda z urzędu Sąd rozstrzygnął w oparciu o §6pkt3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. Nr 163. Poz. 1348 ze zm.).

Apelacje od powyższego wyroku złożył powód i pozwany.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w punktach 2. i 3., zarzucając mu:

1) naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci art.217§1 kpc w zw. z art.227 kpc, poprzez oddalenie wniosków dowodowych pełnomocnika powoda o przeprowadzeniu dowodu z zeznań świadków określonych w tym postanowieniu, dowodu z oględzin cel, w których przebywał powód, dowodu z opinii biegłych lekarzy oraz dowodu z odpisu wyroku z uzasadnieniem Sądu Okręgowego we Włocławku w sprawie IIK 66/06, podczas gdy w/w dowody są istotne ze względu na wykazanie wysokości zadośćuczynienia, którego domagał się powód;

2) naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci art.328§2 kpc poprzez nieodniesienie się w uzasadnieniu wyroku do przyczyn oddalenia wniosków dowodowych pełnomocnika powoda, co zdaniem skarżącego uniemożliwia kontrolę prawidłowości zaskarżonego orzeczenia przez Sąd II instancji;

3) naruszenie prawa materialnego w postaci art.445§1 kc, poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 5000 zł podczas, gdy krzywda, którą poniósł powód w związku z ustalonymi w toku postępowania bezprawnymi zachowaniami pozwanego ze względu na ilość naruszeń dóbr osobistych, długotrwałość dolegliwości oraz sytuację zdrowotną powoda, winna skutkować wyższym zadośćuczynieniem, zgodnym z żądaniem pozwu;

4) naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest §6 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, poprzez jego niezastosowanie i przyznanie pełnomocnikowi z urzędu powoda tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu kwoty 738 zł, podczas, gdy wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie wynosiła 83000 zł, zatem wynagrodzenie adwokata z urzędu powinno opiewać na kwotę 3600 zł plus VAT. W konkluzji powód wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia, co do pkt.2 i zmianę pkt.3 ewentualnie o zmianę zaskarżonego orzeczenia, co do pkt.2 poprzez podwyższenie zadośćuczynienia do kwoty 83000 zł oraz co do pkt. 3 poprzez przyznanie wynagrodzenia w odpowiedniej kwocie.

Pozwany zaskarżył powyższy wyrok w punktach 1. i 4., to jest w części zasądzonej od pozwanego na rzecz powoda kwotę w wysokości 5000 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz w części nie obciążającej powoda kosztami zastępstwa procesowego. Wyrokowi temu zarzucił naruszenie prawa materialnego art.23kc,24kc i 448 kc w związku z art.110§2 kkw oraz art.3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności przez błędną wykładnię polegającą na

przyjęciu, że krótkotrwale odbywanie kary pozbawienia wolności w warunkach przepełnionej celi oraz przebywanie z osobami palącymi narusza dobra osobiste powoda w postaci humanitarnego traktowania z poszanowaniem godności ludzkiej oraz, że powód był w Zakładzie Karnym w P. traktowany w sposób nieludzki i poniżający; naruszenie przepisu art.108kkw poprzez przyjęcie przez Sąd, iż pozwany nie podjął odpowiednich działań celem zapewnienia powodowi bezpieczeństwa osobistego w postaci odbywania kary; naruszenie prawa procesowego art.100 kpc poprzez nieuwzględnienie zapisu o stosunkowym rozdzieleniu kosztów procesu w razie częściowego uwzględnienia roszczeń powoda; błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że pomimo faktu, iż przeludnienie trwało jedynie przez 21 dni, a okres przebywania z osadzonym palącym mógł wynosić około 1 miesiąca, zdaniem Sądu doszło pozwanego do tak silnych ujemnych doznań psychicznych, które skutkują naruszeniem godności skazanego i uzasadniają zasądzenie zadośćuczynienia; błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda jako osoby niepalącej na skutek osadzenia z osobami palącymi, podczas gdy, jak wynika z dokumentów zgromadzonych sprawie, powód sam wielokrotnie deklarował się jako osoba paląca.

Apelujący powód w konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku wskazanej części i oddalenie powództwa oraz przyznanie kosztów zastępstwa procesowego pozwanego za II instancję, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacje stron okazały się zasadne i skutkowały uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

W niniejszym postępowaniu roszczenie powoda o zadośćuczynienie oparte zostało na zarzucie naruszenia szeregu dóbr osobistych, a w szczególności zdrowia. Powód, określając podstawę faktyczną roszczenia, wskazywał, jako na okoliczność mającą negatywny wpływ na stan jego zdrowia fakt przebywania w celach z osobami palącymi, a także w celi, do której przedostawały się zanieczyszczone powietrze z kotłowni. Ponadto określał jako naruszenie jego dóbr osobistych fakt braku dostatecznej izolacji od sprawcy gwałtu na jego osobie, przebywanie w celi przeludnionej oraz celi monitorowanej. Bezspornym przy tym jest, że powód w czasie pobytu w Zakładzie Karnym objęty był opieką medyczną z uwagi na rozpoznaną u niego astmę oskrzelową. Nadto poza sporem pozostaje okoliczność podlegania powoda izolacji od osadzonego K., z uwagi na wcześniejszy incydent. Zgodnie z art.6 kc powód zobowiązany był do udowodnienia zasadności roszczenia tak w przedmiocie naruszenia dóbr osobistych, jaki i wysokości roszczenia, a więc w przedmiotowej sprawie zasadności wysokości dochodzonego zadośćuczynienia.

Powód przez swojego pełnomocnika w piśmie procesowym z dnia 17 maja 2012r. zgłosił szereg wniosków dowodowych, w szczególności dowodu z opinii biegłych lekarzy różnych specjalności, ze wskazaniem w tezach dowodowych uzyskania wiadomości specjalnych na temat, ogólnie rzecz ujmując, wpływu warunków, w jakich powód odbywał karę pozbawienia wolności, na stan jego zdrowia fizycznego i psychicznego, jego pogorszenia w przypadku schorzeń już zdiagnozowanych. Zaznaczyć przy tym należy, że bezspornie ewentualnie stwierdzony uszczerbek na zdrowiu powoda ma znaczenie dla ustalenia wysokości zadośćuczynienia, w przypadku uznania zasadności, co do twierdzenia naruszenia dóbr osobistych powoda. Sąd I instancji postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2012r. oddalił w części wnioski dowodowe zgłoszone przez powoda w piśmie z dnia 17 maja 2012r., nie uzasadniając na piśmie postanowienia, wobec braku wymogu procesowego. Sąd I instancji nie przedstawił jednak motywacji swego działania w tym przedmiocie także sporządzając uzasadnienie zaskarżonego wyroku. Zatem słusznym jest zarzut apelującego powoda, że doszło do naruszenia art. 328§2 kpc poprzez nieodniesienie się w uzasadnieniu wyroku do przyczyn oddalenia wniosków dowodowych powoda, co uniemożliwia kontrolę prawidłowości zaskarżonego orzeczenia przez Sąd II instancji. W ocenie Sądu Apelacyjnego, słusznym jest w kontekście powyższych rozważań także zarzut naruszenia art.217§1 kpc w zw. z art.227 kpc. W istocie, poprzez oddalenie wniosków dowodowych powoda Sąd I instancji uniemożliwił tym samym wykazanie zasadności roszczenia w wysokości zadośćuczynienia, którego domagał się powód. Nie zrozumiałym jest natomiast zarzut naruszenia prawa materialnego wskazanego przepisu art.445§1kc, skoro przedmiotem niniejszego postępowania było roszczenie wynikające z naruszenia dóbr

osobistych, a więc kwestia zadośćuczynienia jest uregulowana w art.448 kc. Natomiast należy stwierdzić, że bez wątplenia pozbawienie powoda możliwości dowodzenia rozmiarów krzywdy ewentualnie doznanej przez niego w związku z naruszeniem dóbr osobistych, warunkuje wysokość zadośćuczynienia. Powód zarzucił także słusznie naruszenie §6 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Przyznana pełnomocnikowi z urzędu powoda tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej kwoty wyliczona została od wysokości zasądzonego zadośćuczynienia, podczas, gdy wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie wynosiła 83000 zł.

Zauważyć należy, że apelacja pozwanego koncentruje się na zarzutach naruszenia prawa materialnego w zakresie uznania, przy ustalonym stanie faktycznym, zasady odpowiedzialności pozwanego za naruszenia dóbr osobistych powoda, w szczególności zważywszy na akcentowany w zarzutach niski, według pozwanego, stopień ich intensywności, a także w konsekwencji zasądzenia zadośćuczynienia. Powyżej przedstawione uwagi odnośnie błędów, których nie ustrzegł się w przeprowadzeniu postępowania dowodowego i ocenie materiału dowodowego Sąd I instancji, pozwalają na stwierdzenie, że ponowne ustalenia faktyczne w oparciu o przeprowadzone ponownie postępowanie dowodowe mogą mieć wpływ na wykładnię przez Sąd przepisów prawa materialnego wskazanych w zarzutach apelującego pozwanego. W takim aspekcie zarzuty pozwanego, co do naruszeń dóbr osobistych powoda przez pozwanego, podlegały uwzględnieniu.

Zasadność zarzutów apelacji powoda i pozwanego prowadzi, w ocenie Sądu Apelacyjnego, do wniosku, że w przedmiotowej sprawie zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W konsekwencji na podstawie art.386§4 kpc zaskarżony wyrok należało uchylić i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w Płocku do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. (art.108§2 kpc).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji przeprowadzi postępowanie dowodowe, dokonując uprzednio oceny zasadności przeprowadzenia wskazanych we wnioskach stron dowodów, w szczególności dowodu z opinii biegłych lekarzy, w kontekście zgłoszonych roszczeń w zakresie naruszenia dóbr osobistych powoda oraz zasadności roszczenia zadośćuczynienia w dochodzonej przez powoda kwocie. Sąd I instancji ponadto przyzna stosownie do obowiązujących przepisów wynagrodzenie pełnomocnikowi z urzędu powoda, uwzględniając także przy rozliczeniu kosztów postępowania obowiązujące zasady wynikające z kodeksu postępowania cywilnego.